

Undervisningsministeriet
Den 24. februar 2005

**Resumé af svar over udkast til
Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grund-
skoler m.v.
(Skolernes frihed, mål med undervisningen, krav til bestyrelses-
medlemmer, lærere og tilsynsførende, herunder om danskkund-
skaber, samt tilsyn m.v.)**

I. Generelt

Lovudkastet blev den 12. november 2004 sendt til høring hos 10 myndigheder, organisationer m.fl. med høringsfrist den 3. december 2004.

Lovforslagets § 1, nr. 14, om fripladstilskud til skolefritidsordning var dog ikke indeholdt i det udkast, som blev sendt i den pågældende høring. Forslaget til denne bestemmelse blev den 15. december 2004 sendt til høring hos syv myndigheder, organisationer m.fl. med høringsfrist den 5. januar 2005.

Lovudkastet er offentliggjort på ministeriets hjemmeside.

Af de 10 hørte parter vedrørende det lovudkast, som blev sendt i høring den 12. november 2004, har seks afgivet høringssvar ved høringsfristens udløb. Desuden har Dansk Arbejdsgiverforening indsendt en positiv udtalelse over lovudkastet. Af de syv hørte parter over § 1, nr. 14, har fire afgivet høringssvar ved høringsfristens udløb.

Der er foretaget nogle enkelte lovtekniske korrektioner bl.a. på baggrund af tilbagemelding fra Justitsministeriet.

Høringsliste med angivelse af, hvem der har svaret, er indsat nedenfor som bilag 1.

II. Væsentlige bemærkninger til lovforslaget

Generelt

Frie Grundskolers Fællesråd (FGF) er positivt men har enkelte konkrete forslag til ændrede formuleringer. Med FGFs høringssvar fulgte svar fra Foreningen af Kristne Friskoler (FKF). Foreningen finder lovforslaget positivt og har enkelte kommentarer til lovbemærkningerne.

Dansk Friskoleforening (DF) har mange indvendinger og foreslår, at lovudkastet trækkes tilbage til fordel for et grundigere udvalgs- og kommissionsarbejde. DF har ikke tiltro til, at lovforslaget øger skolerens retssikkerhed. DF finder, at lovbemærkningerne synes uden grænser og i realiteten lader friskolerne være retsløse i forhold til embedsværk og skiftende ministre.

Frie Grundskolers Lærerforening (FGL) mener, at forslaget opleves som en unødvendig stramning af frihedsgraden i den frie grundskole.

Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler (Efterskoleforeningen) finder det generelt betænkeligt, at bemærkningerne til lovforslaget indeholder en lang række vidtgående tolkninger og kommentarer til de enkelte bestemmelser.

Bemærkninger til enkelte punkter i lovudkastet

Titlen

FGF foreslår lovens navn ændret til : Lov om frie grundskoler (private skoler)

Bemærkninger:

Det kan umiddelbart forekomme hensigtsmæssigt at forenkle lovens titel, således at det klart fremgår, at loven kun omfatter én skoleform, men en sådan ændring vil på grund af dens væsentlige og principielle signaleffekt give anledning til at aflede fokus i behandlingen af lovforslaget. Det skønnes derfor ikke at være hensigtsmæssigt i denne sammenhæng at foreslå en sådan ændring af lovens titel.

Frihedsbestemmelsen

FGF er tilfreds med, at skolernes grundlæggende frihed lovfæstes, men foreslår en anden formulering af lovbestemmelsen. Det samme gør KKF.

FKF ønsker det enkelte barns rettigheder, dvs. ret til undervisning og uddannelse, pointeret i lovbemærkningerne.

Bemærkninger:

Affattelsen af den foreslåede bestemmelse er justeret med henblik på at præcisere indholdet sprogligt.

Forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre

DF anbefaler, at den udvidede bestemmelse om at leve i frihed og folkestyre omskrives, så den bliver umiddelbart forståelig. DF har svært ved at gennemskue, hvad der forstås ved, at der ikke fra en fritskole må finde noget sted, der alvorligt strider mod menneskerettigheder og frihedsrettigheder. DF anfører, at det forekommer at være et skridt af uoverskuelig rækkevidde, at bestyrelserne skal sikre dekorationskrav, der måske rækker ind i medarbejdernes fritid.

FKF vil gerne have præciseret skolens identitetsskabende faktor og kulturelle betydning i elevens personlige udvikling. For FKF er religionsfriheden overordnet ligestillingsprincippet i kirkelig/religiøs sammenhæng, uanset at der for de kristne skoler gælder et syn om totalt ligeværd mellem mand og kvinde. FKF har stillet spørgsmål ved, om forslaget vedr. seksualundervisning kan give juridiske problemer.

Bemærkninger:

Bemærkningerne til lovforslaget er fastholdt.

”Stå mål med”

FKF finder, at det rum af pædagogisk frihed, skolerne har, ikke bør indskrænkes. De nye undervisningsformer kan en fri grundskole godt beskrive i delmål og slutmål. Det giver imidlertid ikke mening, hvis den frie grundskole alligevel skal ligge så tæt op ad folkeskolens fagrække, så folkeskolens trinmål og slutmål til enhver tid skal kunne lægges ned over en fri grundskoles undervisning. Med hensyn til folkeskolens obligatoriske emner ønsker FKF det præciseret i lovbemærkningerne, at det altid har været anset for en fri grundskoles ret at undlade at undervise i bestemte fag og emner, som anses for at stride imod skolens målsætning og det grundlag, som skolen er dannet på.

DF tager skarpt afstand fra kravet om, at skolens undervisning i fag, hvor skolerne ofte realiserer deres overordnede formål, skal beskrives indgående efter centralt fastlagte kriterier. DF ønsker delmål indskrænket til kun at omfatte dansk, matematik og engelsk. DF vil have, at anvendelse af test skal begrænses til alene at være værktøj i undervisningen.

DF anfører en række udbyggende argumenter for sin holdning til forslagene vedrørende kravet om at ”stå mål med”, herunder:

- En ministeriel vejledning om udarbejdelse af slutmål, delmål og undervisningsplaner kan blive særdeles styrende i retning af snæver parallelitet med folkeskolen
- Kravene til undervisningen kan kun binde undervisningen uhenigtsmæssigt og modvirke fleksibilitet i emneudvælgelsen
- Omtalen af ministeriets test i forskellige sammenhænge findes usmagelig. En samlet læsning knæsætter de ministerielle test som reelt obligatoriske.
- Der varsles, at de tre test kan suppleres med test i andre fag. Dette indebærer, at en skole kan risikere test i sine holdningsfag uden, at det forudsætter lovændring. Dette finder DF uantageligt.

FGL beklager, at der skal udarbejdes delmål, slutmål m.m. for folkeskolens fagkreds og alle obligatoriske emner til offentliggørelse på skolens hjemmeside. FGL finder, at det ikke er rimeligt, at skolen skal testes efter folkeskolens test, hvis skolens vægtning af delmål og slutmål ikke falder i ministeriets smag. Stramningen i beskrivelsen af målene medfører en stor bureaukratisering i den fri grundskole. Der er fare for, at ”stå mål med” fremover kan opleves som ”værende lig med”.

Efterskoleforeningen har tilsvarende bemærkninger som FKF vedrørende skolernes ret til at undervise i bestemte fag og emner. Foreningen anfører, at lovforslagets bemærkninger om trin og slutmål styret af folkeskolens trin og slutmål tenderer mod en indskrænkning af såvel den indholdsmæssige som den tidsprogressionsmæssige frihed.

Bemærkninger:

Formuleringerne om nye krav til undervisningens mål fastholdes. Der er ikke med lovforslaget tale om en indskrænkning af skolernes indholdsmæssige frihed.

Hvad angår test er der alene tale om, at ministeren kan beslutte, at der skal anvendes test ved yderligere tilsyn. Med hensyn til skolernes frihed til selv at bestemme, på hvilke klassetrin der arbejdes med de forskellige fagområder og emner, vil denne frihed skulle respekteres også ved anvendelse af test. Alle andre former for test er frivillige for skolerne – også om de vil benytte de test, der er udviklet til folkeskolen.

Den ministerielle vejledning om udarbejdelse af slutmål, delmål og undervisningsplaner vil (naturligvis) skulle udarbejdes med respekt for skolernes frihed.

Evaluering

DF protesterer mod det store arbejde, som kravene om evaluering og offentliggørelse på hjemmesiden indebærer.

Bemærkninger:

Formuleringerne fastholdes. Det bemærkes, at de foreslåede kravs arbejdsmæssige betydning for de enkelte skoler vil bero på den enkelte skoles nuværende evalueringspraksis.

Danskkrav til bestyrelsesmedlemmer

DF finder, at sprogkravet til bestyrelsesmedlemmer kun bør stilles til et flertal af bestyrelsesmedlemmer. Efterskoleforeningen tilslutter sig DF.

Bemærkninger:

Kravet fastholdes med henvisning til de begrundelser, der er givet i bemærkningerne.

Danskkrav til lærerne

FGF er betænkelig ved, at lærerne skal beherske dansk.

DF mener, at det bør være muligt at dispensere fra sprogkravet til lærerne og gør opmærksom på, at det må være en lapsus, når det ikke findes lovligt at undervise i faget spansk på spansk.

FKF går ud fra, at danskkravet ikke vil ramme udvekslingen af danske og udenlandske lærere eller ansættelse af udenlandske lærere til at varetage sprogundervisning.

Bemærkninger:

Det er tilføjet i bemærkningerne, at kravet om dansk ikke vil gælde for ikke-ansatte, herunder gæstelærere. Der tages endvidere højde for, at undervisningen i alle sprogfag kan foregå på det pågældende sprog.

Tilsyn

DF betvivler rimeligheden af det foreslåede dobbelte, statslige kontroltilsyn.

FKF mener, at det ikke er uden problemer at gennemføre uvarslede test ved det målrettede ministerielle tilsyn og anbefaler, at test alene gennemføres ved anmeldte tilsynsbesøg.

Bemærkninger:

Bemærkningerne om det målrettede tilsyn fastholdes, da det er den måde, hvorpå ministeriet kan varetage sit overordnede sektoransvar på.

Der vil, som det fremgår af bemærkningerne, ikke foregå test i forbindelse med uvarslede tilsynsbesøg.

Nye krav til tilsynsførende.

FGF finder det problematisk, hvis der bliver tale om egentlig professionalisering af tilsynet og foreslår en ny formulering. FGF foreslår, at det bliver frivilligt, om den enkelte skole vil honorere de tilsynsførende.

DF vil have enten rimelige krav til de tilsynsførendes kompetencer eller nydefinerede tilsynsbestemmelser. Det forældrevalgte tilsyn er et specialistarbejde, som kun vil kunne varetages af et begrænset antal personer. DF anfører, at bestemmelsen om obligatorisk betaling til de tilsynsførende forekommer uigennemtænkt.

Efterskoleforeningen tilslutter sig DF.

Bemærkninger:

Der foreslås en justering af forslaget for så vidt angår kravet i § 9, stk. 3, nr. 1, til de tilsynsførende, der "til stadighed har sådanne faglige og pædagogiske forudsætninger, at de er i stand til at varetage et tilsyn med undervisningen på grundskoleniveau".

Ny tekst i bemærkningerne:

"Forslaget indebærer, at lovens krav til de forældrevalgte tilsynsførende suppleres med krav om, at de til stadighed holder sig ajour med folkeskolens faglige niveau og med den almene og alsidige personlige dannelse, der foregår i den danske folkeskole, således at forudsætningerne for at vurdere, om den frie grundskoles undervisning opfylder lovens krav, løbende er til stede. Der stilles ikke krav til de tilsynsførendes uddannelsesmæssige baggrund.

Det er forældrekredsens ansvar at vurdere, om den valgte tilsynsførende har de krævede forudsætninger, og det er forældrekredsen, der til enhver tid må kunne sandsynliggøre over for Undervisningsministeriet, at den eller de valgte tilsynsførende har disse forudsætninger."

Kravet om obligatorisk betaling fastholdes, da der ikke skal kunne opstå tvivl om, hvorvidt betalingen har indflydelse på tilsynserklæringen, eller om den tilsynsførendes uafhængighed i forhold til skolens ledelse.

Nye skoler

DF anfører, at nye skoler ikke med rimelighed vil kunne pålægges de nye skærpede krav med virkning fra første skoledag.

Bemærkninger:

Kravene i § 1a vil også gælde for nye skoler, da det må forventes, at en ny skole har besluttet, på hvilke områder den vil fravige Fælles Mål og derfor også må forventes at være i stand til at beskrive det. Det må efter ministeriets opfattelse være mest rimeligt, at adgangen til at starte en ny fri grundskole med statstilskud beror på, at en skole fra første skoledag opfylder alle betingelser i loven for at modtage statstilskud – ikke mindst af hensyn til børnene.

Fripladstilskud i skolefritidsordninger

FGF og DF tilslutter sig forslaget om tilskud til SFO.

Andre henvendelser om lovforslaget

Ministeriet og Folketingets Uddannelsesudvalg har herudover modtaget en række protestbreve fra skoleelever, forældre, lærere og andre. En overvejende del af henvendelserne er fra personer med tilknytning til Amagers International School og Kildeskolen i Valby. (Skoler der underviser efter L. Ron Hobbards studiemetoder.)

Bilag 1

**Oversigt over hørings svar vedrørende
Udkast til Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v.**

(Skolernes frihed, mål med undervisningen, krav til bestyrelsesmedlemmer, lærere og tilsynsførende, herunder om danskundskaber, samt tilsyn m.v.)

	HØRINGSPARTER	HØRINGSSVAR		
		JA	Bemærkninger	NEJ
	Frie Grundskolers Fællesråd	Ja/Ja	Ja	
	Dansk Friskoleforening	Ja/Ja	Ja	
	Frie Grundskolers Lærerforening	Ja	Ja	
	Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler	Ja	Ja	
	Foreningen af Husholdningsskoler og Håndarbejdsskoler			
	Efterskolernes Lærerforening			
	Rigsrevisionen	Ja/Ja	Ingen/Ingen	
	KL	Ja/Ja	Ingen/Ingen	
	Københavns Kommune			
	Frederiksberg Kommune			